

napló

Brecht fénye lidércfény

[VAS@HETIVALASZ.HU]

Május 27. – péntek

Brechtet a véletlen hozta elélem, bár a véletlennek ezúttal volt neve is: Kertész Imre. A központi Szabó Ervin Könyvtárban szokás, hogy az egyik asztalra kipakolják az éppen elhalálozott gondolkodók, írók, művészek munkáit, ne kezdje el rögtön gyalázatos munkáját a feledés.

Az égi ítélőszék nemrég Kertész Imrének állította ki a végzést, így került a tiszteletadó asztalra a Gályanapló, a Kaddis a meg nem született gyermekért, A kudarc, Czeizel Endre róla szóló írása. És ott volt a Mentés másként címen kiadott napló is. Nem ismerem. Kézbe véve a 147. oldalnál magától kinyílt. Ott, ahol ez állt: „Brecht, kérem szépen, lapos gondolkodó és közepszerű író.” Ítélezett már más is így. A német főkritikus Reich-Ranicki a tévében szedte ízekre Brechtet, és azt jósolta, hogy csak a versei maradnak fenn.

Ott így volt, nálunk másként. Arról írtam egyszer, hogy szerintem Brecht elsősorban irodalmi nagyvállalkozó volt, aki soha nem fizette ki alvállalkozóit. Pedig nélkülkülk aligha került volna a neve utcatáblákra, az arcát sem rajzolták volna bélyegre, bélyegekre. Hazai rajongói elolvasták, és püff, a fejemre vágta. Nem vélet-

» Brecht imádkozta, ha pénzcseggés is kíséri a hálaéneket

lenül. A nevére fölesküdtött kritikusok csapatot alakítottak, mely a Molnár Gál Péter, Koltai Tamás, Eörsi István, Walkó György, Almási Miklós összeállításban dicsérte, védelmezte és már-már Shakespeare magasába emelte Brechtet (Munkanaplójának magyar kiadását viszont megcsonkították).

A mestert egyébként jobban érdekelte a hozsannánál, kíséri-e pénzcseggés a hálaéneket, a dicset. A módszert családi körben próbálja ki. Alig 14 éves, mikor otthon társainak betanítja Goethe

Faustját. Ő a bábéloadás rendezője és egyben a pénztáros. Két márkát kell leszurkolni mindenkinek. Alku nincs, az előadásba munkát fektettek, és a munkát meg kell fizetni. A szociálisan érzékenyek jó, ha tudják: a módos Brecht család szobalányának 12 márkáért egész hónapot kellett dolgoznia. Brecht 16 évesen lépi át először egy szerkesztőség, majd a közeli bordélyház küszöbét. Az utóbbi volt rá nagyobb hatással. Tizenennyolc évesen hat lánnyal volt viszonya egy időben, és még nincs tizenki-

lenc, amikor teherbe ejti Paulina Banholzert, aki megszűli első gyermekét.

Aztán szül neki egyet Marianne Zoff, majd a bécsi színésznő, Helene Weigel; s ha ez irodalmilag mellékes is, az már aligha az, hogy e hölgyek nem csak a testüket adják oda a nap bármely órájának bármely percében: odaadják rabszolgaként a tehetségüket is. Elisabeth Hauptmann utóbb perbe kezd, és bizonyítja, hogy John Gay Koldusoperájának londoni felújítását ő fedezte fel. Lefordította, és megírta a német változat 80 százalékát. Brecht egyedül ezzel a darabbal Amerikában hárommillió dollárt keresett. Az igazság Hauptmanné volt, a pénz Brechté maradt. Margarete Steffin a Galileinek volt társszerzője, Ruth Berlau Hollywoodban járt póru. Szerződést kötött Brechtel, megírja egyik darabjának filmforgatókönyvét. Ötvenezer dollár járt volna érte (mihez tartás végett: Lion Feuchtwanger kilencezerért vett villát Kaliforniában), de az asszony hiába dolgozott, sem ő, sem a többi rabszolganő nem látott a költőtől egy fillért sem.

Mivel varázsolta el őket? Reich-Ranicki sem értette, hiszen – mint mondta – Brecht gyöngye szexpartner volt. Ejaculatio praecoxa miatt

néha ki se bújt a nadrágjából. Ráadásul ritkán mosdott, kosz feketéllett a körme alatt. Így állított be Korda Sándorhoz. A rendező magyar, biztos megveszi a Semmelweisről összeütött forgatókönyvét, gondolta. Tévedett. A mindig elegáns Korda végignézett rajta és kirúgta.

Az a hír járta, hogy 1933. május 10-én az ő könyveit is máglyára vetették Berlinben. Thomas Mann lánya utánanézett – nem voltak rajta Goebbels listáján. Homály fedí, miért mondták nálunk, hogy Brecht zsidó volt, holott evangélikusnak keresztelték. Hirdették, hogy kommunista, de az se volt. Hát akkor mi volt? Lidérc...

Közeledik Brecht halálának hatvanadik évfordulója. Ha lesz megemlékezés, az ünnepeleők legyenek résen. Jól nézzék meg, mit írnak róla, mert ami a világhálón olvasható, nagyrészt hazugság, és ehhez társul a rengeteg elhallgatás. Bizony.

Május 30. – hétfő

Ha gőz, akkor a Rudas. Mert egy törökfürdő legyen tényleg török. Persze nem ártana, ha kevés megmaradt volna abból, ami valamikor megvolt, de a berregő, csattogó automata elsöpörtek mindent, s egy kabinos mára megszűnt kabinosnak lenni. Angolul terelgeti a sok újonc orosz, németet, amerikai, kínait, akiknek tátva marad a szája, mikor kötényükben belépnek Szokollu Musztafa fürdőjébe. Helyes, ámuljanak csak! Én indulok a szárazgőzbe.

A hőmérséklet 52 fok, és a halászléről megy a szöveg.

Mikor belépek, épp arról, milyen legyen az alaplé. Passzírozott vagy sem? Nem közeledtek az álláspontok, pedig többen látszottak szakembernek, ám ahol mindenki az, ott a vita heves. Ezért a hasban vállas hangadó váltott. Földrajzi irányba terelte a beszélgetést. „Bármit mondtok, Nagybaracskán főzik a legjobb halászlét.”

A helység nevének halatán mozgásba jöttek az ádámcsutkák, az urak többsége bizonyonnyal járt már ott. Háromféle halból, pontyból, csukából és törpeharcsából készül, gyufatésztaival persze, és ahogy az ízek összejönnek benne, apukám... Borból nem nagy a választék, de minden nem lehet tökéletes, mondta a potrohos, majd sarkával dobantott a farácson, így vetve véget a vitának. A hőmérő mellé szerelt ötperces homokóra lepergett, a csapat indult vissza a nagy medencébe. Jó húsban voltak, rendben lenni látszott a kedélyük is, ám amikor belépett a kupola alá három vietnami legény, muszáj volt összevetni őket a Nagybaracskát éltezőkkel. Nem volt rajtuk egyetlen deka fölösleg. Ugyan mit esznek?

Felénk szokás röhögni és fejhangon utánozni a kínaiakat. Vietnamiakat. Koreaiakat. Akik pálcával esznek csíráztatott magokat. Meg tofut. Rizst. Ginzenglevest angyalgökökkel. Kölesborban főtt jujubát. És akik az ebédhez zöld teát isznak. Hogy mi a jujuba? Kínai datolya. Valójában gyógynövény, és arra int, hogy ételed legyen az orvoságod.

BMC KONCERT- AJÁNLÓ

**2016. 06. 10.
PÉNTEK 19:30**

ORFEO NAPOK I.

J. S. BACH EGYHÁZI KANTÁTÁI

Közreműködik:

Kovács Ágnes *szoprán*

Bárány Péter *kontratenor*

Komáromi Márton *tenor*

Thomas Dolié *basszus*

Purcell Kórus

Orfeo Zenekar

(korabeli hangszereken)

Paulik László *koncertmester*

Vezényel: Vashegyi György

**2016. 06. 12.
VASÁRNAP 19:30**

ORFEO NAPOK II.

ÚT BACHIG – 4 GENERÁCIÓ

Közreműködik:

Baráth Emőke *szoprán*

Bárány Péter *kontratenor*

Komáromi Márton *tenor*

Thomas Dolié *basszus*

Purcell Kórus

Orfeo Zenekar

(korabeli hangszereken)

Paulik László *koncertmester*

Vezényel: Vashegyi György